VASTUULLISUUS JA TURVALLISUUS

Vastuullisuus: hyvä osaaminen vuosiluokilla 1–2

Oppilas ymmärtää, millä tavalla medialaitteita on sopivaa käyttää ja että käytöstä voidaan sopia eri tilanteissa.

Oppilas ymmärtää, millaisten viestien välittäminen ja sisältöjen jakaminen on sopivaa ja millaisten ei.

Oppilas tiedostaa, että julkaistuista sisällöistä jää jälki ja että kertaalleen julkaistuja sisältöjä saatetaan edelleen levittää.

Oppilas ymmärtää, että median parissa on pyrittävä toimimaan siten, ettei itselle eikä toisille tule pahaa mieltä.

Oppilas tutustuu tekijänoikeuksiin ja ymmärtää, miksi niitä tarvitaan. Hän tiedostaa, että toisen tekemää sisältöä ei saa esittää omanaan.

Oppilas ymmärtää, että osa digitaalisista tuotteista esimerkiksi peleissä voi olla maksullisia ja että pelaajia voidaan sitouttaa pelaamiseen eri tavoin. Oppilas ymmärtää, että sisältöjen käytöstä tulee sopia huoltajan kanssa.

Toisia huomioivaa puhelimenkäyttöä

Monella koulunsa aloittavalla on ensimmäistä kertaa käytössään oma puhelin. On paikallaan opetella yhdessä hyvää, toiset huomioivaa puhelimenkäyttöä arjen eri tilanteissa. Millaisiin asioihin ja millaisissa tilanteissa puhelinta käytetään arjessa?

Pohtikaa erilaisia arkisia tilanteita, joissa puhelimen käyttö ei ole hyvien tapojen mukaista, järkevää tai sallittua. Minkälaisia asioita puhelin voi joskus haitata? Miltä voi tuntua, jos joku käyttää puhelinta väärässä paikassa ja tilanteessa? Voiko puhelin varastaa oman huomiosi? Miten siihen voisi vaikuttaa?

Puhelimen käytöstä voi olla erilaisia sääntöjä eri tilanteissa ja eri perheissä. Miten toimitaan, jos kaveri saa tehdä puhelimella jotain, mihin itsellä ei ole lupaa? Myös puhelimella viestiessä opetellaan ottamaan toiset huomioon. Millaisia kuvia ja viestejä on mukava saada? Millaiset viestit voivat tuntua kurjilta?

Sopikaa yhdessä luokan säännöt vastuullisesta, toiset huomioon ottavasta puhelimen käytöstä. Voitte laatia säännöt tauluksi, digitarinaksi tai tehdä säännöistä rapin videolle. Palatkaa sääntöihin ja jutelkaa, miten niitä on noudatettu.

Turvallisuus: hyvä osaaminen vuosiluokilla 1–2

Oppilas tietää, miksi on tärkeää suojata yksityisyyttään ja tietojaan mediaympäristöissä toimiessaan. Oppilas osaa kertoa, mitä asioita voi ja mitä ei ole hyvä jakaa verkossa.

Oppilas tulee tietoiseksi tietojenkalastelusta ja siitä, että internetissä voi kohdata myös epäasiallisia tai laittomia yhteydenottoja.

Oppilas tietää, kuinka toimia, jos saa verkossa asiattomia viestejä tai yhteydenottoja tuntemattomilta ihmisiltä. Oppilas osaa kääntyä turvallisen aikuisen puoleen.

Oppilas tunnistaa kuvaohjelmien ikärajat ja tietää, että ikärajoja on myös sovelluksilla ja palveluilla, kuten sosiaalisen median palveluilla. Oppilas ymmärtää ikärajojen tarkoituksen ja kunnioittaa niitä mediasisältöjä käyttäessään.

Turvallista viestintää

Mediankäytön monipuolistuessa ja erilaisten mediaympäristöjen arkipäiväistyessä oppilaiden on hyvä tulla tietoisiksi siitä, että digitaalisissa ympäristöissä voi kohdata epäasiallisia ja laittomia yhteydenottoja ja tietojen kalastelua. On tärkeää harjoitella yksityisyyden ja omien tietojen suojaamista.

Käsitelkää turvallista viestimistä mediassa. Laatikaa väittämiä, jotka liittyvät turvalliseen mediankäyttöön, esimerkiksi:

» Oma nimi ja osoite ovat henkilökohtaisia tietoja.

» Tuntemattomasta numerosta soitettuun puheluun pitää vastata.

» Salasanan voi kertoa parhaalle kaverille.

» Kaikki aikuiset netissä ovat luotettavia.

Lisää väittämiä löydät linkistä Outoja yhteydenottoja (MLL) .

Käykää väittämät yhdessä läpi toiminnallisesti. Mallina voi käyttää esimerkiksi maa-meri-laiva-leikin ideaa, jolloin oppilaiden tulee liikkua määrätyille alueille sen mukaisesti, ovatko he väittämästä samaa tai eri mieltä tai jotakin siltä väliltä.

Vauhdikkaan leikin jälkeen pysähtykää käsittelemään jokainen väittämä ja keskustelemaan vastauksista. Aikuisen antama opastus ja palaute on esimerkin onnistuneessa toteuttamisessa ensisijaisen tärkeää.